

Samarbetsministrarnas redogörelse om gränshinder till Nordiska rådets session 2023

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Arbetet med gränshinder och temaområden	3
3. Arbetet med informationsinsatserna i Norden	10
Appendix: Sektorernas arbete med gränshinder	14

1 Sammanfattning

Norden skall bli världens mest integrerade och hållbara region till år 2030 och åtgärder för att minska antalet gränshinder och insatser för att främja mobiliteten utgör en central del av arbetet. Arbetet med att avlägsna gränshinder i Norden handlar om att öka konkurrenskraften, öka sammanhållningen och att skapa ett öppnare Norden. Det ska vara möjligt att flytta, pendla, studera och driva företag över landsgränserna i Norden utan risk att drabbas av gränshinder eller andra mobilitetsproblem. Ett öppet Norden gynnar alla.

De nordiska regeringarna har gett Gränshinderrådet ett uppdrag att främja den fria rörligheten inom Norden. Denna redogörelse är en översikt över status och resultat för Gränshinderrådets och Nordiska ministerrådets sektorers gränshinderarbete samt informationstjänsternas informationsarbete under perioden juli 2022 – juni 2023.¹

Gränshinderrådet följer särskilt upp utmaningar som rör mobilitet, arbetspendling, utbildning och företagande. Arbetet kräver samverkan mellan de nordiska länderna och en tillgång till aktörer och nätverk på regional, nationell och nordisk nivå. Informations-tjänsterna i Norden är en av dessa aktörer som genom sitt dagliga informations- och integrationsarbete är avgörande för den inomnordiska integrationen och som identifierar nya gränshinder i deras kontakt med invånare och företag.

Gränshinderrådet fokuserar alltmer på bredare temaområden och övergripande frågor som berör många och som utgör gemensamma gränshinderproblem i Norden, exempelvis *Digitalisering*, *Gränsregional statistik* och *Skatterelaterade gränshinder*. Under perioden har fem gränshinder avklarats men det kan konstateras att ett flertal av de gränshinder som kvarstår är svåra att lösa i nordisk kontext och därmed kommer arbetet med temaområden bli mer avgörande framöver.

Slutligen har Gränshinderrådet även ett särskilt uppdrag att även bevaka den grundläggande fria rörligheten mellan de nordiska länderna. Situationen med ett krig i Europa, brottsbekämpning och andra yttre omständigheter skapar incitament för nationella strategier som kan påverka mobiliteten mellan de nordiska länderna negativt. I sådana situationer har Gränshinderrådet en roll att påtala risker och stå till förfogande med sin kunskap och sina nätverk.

---

¹ Denna redogörelse fokuserar framförallt på Gränshinderrådets arbete med gränshinder och temaområden samt sektorernas arbete med gränshinder. Redogörelsen är därmed inte en sammanställning över visionsarbetet i stort och de bredare mobilitetsinsatser som pågår inom det arbetet.

2 Arbetet med gränshinder och temaområden

Gränshinderarbetet är en central del av det nordiska mobilitetsarbetet. Gränshinderrådets roll är att synliggöra privatpersoners och företagens mobilitetsproblem i Norden samt föreslå lösningar till de nordiska regeringarna. Gränshinderrådet agerar som pådrivare och kan inte själv lösa gränshinder, utan det är beslutsfattare och aktörer på nationell nivå som har kapacitet och ansvar för att lösa problemen genom till exempel ändringar i lag, praxis eller avtal.

Gränshinderrådet har sedan rådet bildades 2014 bidragit till att 88 nordiska gränshinder har avklarats². Gränshinderrådet prioriterar aktuellt 30 gränshinder samt arbetar med sex större temaområden. Under perioden 1 juli 2022 – 30 juni 2023 har 5 av de prioriterade gränshindren avklarats, samtliga med status löst, och arbetet med övergripande tematiska problemställningar har intensifierats.

Mandat

Gränshinderrådets uppdrag beskrivs i ett särskilt [mandat](#) som löper parallellt med handlingsplanen för visionen, det vill säga fram till och med 2024. Kortfattat ska Gränshinderrådet årligen bidra till att avklara 5–8 gränshinder. Utöver det kvantitativa målet har Gränshinderrådet även kvalitativa mål och arbetar därför med övergripande frågor som utgör gemensamma nordiska mobilitetsproblem, det som i denna kontext kallas för *temaområden*.

Gränshinderrådets mandat ger även rådet möjlighet att agera snabbare och mer resolut i kristider om det finns en risk att den fria rörligheten påverkas negativt. I november 2022 agerade Gränshinderrådet, som uppföljning på ett tidigare initiativ³, ännu en gång i enlighet med detta uppdrag. Våren 2022, i samband med att Sveriges dåvarande regering föreslog införande av ett transportörsansvar för ID-kontroller i Öresundsregionen, besvarade rådet en snabbremiss och skickade ett särskilt brev till ansvariga ministrar där negativa konsekvenser för gränsregionen lyftes fram.⁴ I november 2022 följdes detta upp med ännu ett brev när det stod klart att även Sveriges nytilträdde regering avsåg att utreda ID-kontroller och stärkta gränskontroller i gränsregionerna. Ännu en gång påpekade rådet på negativa konsekvenser för gränsregionerna och manade till dialog med berörda länder och gränsregionala aktörer.⁵

---

² Att ett gränshinder anses vara "avklarat" innebär att gränshindret antingen är löst eller att gränshindret konstaterats som olösbar av Gränshinderrådet som följd av svar från ansvariga nationella departement.

³ <https://www.norden.org/sv/news/granshinderradets-vadjan-till-sverige-infor-inga-nya-id-kontroller>

⁴ Den svenska regeringen valde i slutändan, bland annat baserat på synpunkterna från remissinstanserna, att dra tillbaka förslaget som grundade sig på potentiell fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet till följd av Rysslands aggression mot Ukraina.

⁵ <https://www.norden.org/sv/news/granshinderradet-till-regeringen-tank-pa-gransregioner-nar-id-kontroller-utreds>

Det nya mandatet stärker också samarbetet mellan Gränshinderrådet och de nordiska samarbetsministrarna och parterna träffas minst en gång per år för dialog och för att utbyta information.

Gränshinderrådets arbete med gränshinder

Arbetet med att lösa gränshinder börjar med att ett potentiellt gränshinder identifieras. De gränsregionala informationstjänsterna, Nordiska ministerrådets informationstjänst Info Norden och de nordiska gränskommittéerna är de organisationer som allra oftast identifiera gränshinder. Även ett avgörande informations- och integrationsarbete samt ett förebyggande arbete sker hos informationstjänsterna.⁶

När invånare och företag söker information om att arbeta, studera eller starta företag i eller rekrytera från ett annat land är informationstjänsterna en naturlig startpunkt. I deras dialog med nordbor identifieras mobilitetsrelaterade problem. Informationstjänsterna rapporterar in potentiella gränshinder till Gränshinderrådets sekretariat som efter dialog med berörda nationella departement dokumenterar gränshindret i [Gränshinder-databasen](#). Baserat på databasens innehåll prioriterar sedan medlemmarna i Gränshinderrådet ett antal gränshinder som de aktivt arbetar med.

När ett hinder har prioriterats bedrivs arbetet tills gränshindret är löst eller till dess att berörda departement eller myndigheter meddelat att gränshindret inte kan lösas.

Under perioden har följande fem gränshinder blivit avklarade med status "löst":

Lösta gränshinder

1. [Nationella begränsningar på forskningsmedel – nr 14-074 \(löst i FI\)](#)
2. [Tillägg till pensionärer för att säkra minimiinkomst – 14-174](#)
3. [Koncernbidrag över gränserna i Norden – nr 17-006](#)
4. [Dansk firmabil i Sverige SE – nr 14-114](#)
5. Svårigheter att använda telefonnummer från ett annat nordiskt land vid köp av biljett till kollektivtrafik (*Ad-hoc hinder, finns ej i databasen*)

⁶ Läs mer om informationstjänsternas organisering, uppdrag och resultat i avsnitt 3.

Tvärsektoriellt samarbete och andra nätverk

Eftersom det nordiska samarbetet är ett mellanstatligt samarbete åligger det största ansvaret regeringarna, departement och ministerier, nationella parlament, myndigheter och andra nationella aktörer att bidra till att gränshinder blir avklarade.

Vidare sker gränshinderarbetet i tätt samarbete med olika aktörer såsom Nordiska rådets Gränshindergrupp, informationstjänster, gränskommittéer, Ungdomens Nordiska Råd, Funktionshinderrådet, SOLVIT, arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationer.

Gränshinderrådet och Nordiska rådets Gränshindergrupp har ett strategiskt tvärgående samarbete och arbetar med gemensamma frågor och deltar i olika gemensamma projekt där det är relevant.

Gränshinderarbetet bedrivs också hos och tillsammans med sektorerna på Nordiska ministerrådet, både vad gäller enskilda gränshinder samt inom ramen för arbetet med temaområden. Sektorernas återrapportering för arbetet med specifika gränshinder återfinns i appendix 1 och samarbetet rörande temaområden återfinns nedan.

Gränshinderrådets arbete med temaområden

Gränshinderrådet fokuserar alltmer på bredare temaområden och övergripande frågor som berör många och som utgör gemensamma gränshinderproblem i Norden. Samtidigt kan det konstateras att ett flertal av de gränshinder som kvarstår såsom olösta i gränshinderdatabasen är av mer komplicerad natur och svåra att lösa i nordisk kontext och därmed är arbetet med temaområden av ännu större vikt.

Arbetet med temaområden skiljer sig från det ordinarie gränshinderarbetet och ett temaområde kan täcka flera olika gränshinder eller peka ut ett större problematiskt område som påverkar den inomnordiska mobiliteten negativt.

Under perioden har Gränshinderrådet fokuserat på sex temaområden som är särskilt viktiga för mobiliteten och för att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region 2030:

- Digitalisering
- Erkännande av yrkeskvalifikationer
- Folkbokföringssamarbete
- Gränsregional statistik
- Pensioner i ett gränsöverskridande perspektiv
- Skatterelaterade gränshinder

Flera temaområden är av sin natur tvärssektoriella och inom flera pågår det även ett arbete hos olika sektorer på Nordiska ministerrådet. Som exempel kan nämnas arbetet inom ramen för ministerrådet för digitaliserings (MR-Digital) ansvarsområde, där flera initiativ rör mobilitet och gränshinder. Även arbetet rörande yrkeskvalifikationer som drivits av Arbetsmarknads- och utbildningssektorerna och av Nordiska rådet i olika samarbetsprojekt med Gränshinderrådet är ytterligare exempel.

Gränshinderrådet och sekretariatet har under året utarbetat en metod som gör det möjligt att sätta status på respektive temaområde. Metoden underlättar en mer systematisk uppföljning av resultaten.⁷

Metod

- ① **Uppstartsfas:** Vi definierar området och får en gemensam förståelse för problemet. Vi gör en plan för hantering och tillvägagångssätt.
- ② **Researchfas:** Vi samlar kunskap och analyserar området. Vi skapar en plan för gemensam hantering och aktiviteter.
- ③ **Analysfas:** Vi för dialog med relevanta aktörer och intressenter och får en status på området. Vi dokumenterar och skissar på lösningar.
- ④ **Lösningssfas:** Vi upprättar ett dokument med förslag på lösningar och hantering av området.
- ⑤ **Kommunikationsfas:** Vi kommunicerar och skapar publicitet kring våra lösningar. Vi för dialog om lösningar med beslutsfattare och övriga aktörer.

Temaområdena *Folkbokföringssamarbete* och *Pensioner i ett gränsöverskridande perspektiv* är relativt nya och är i uppstartsfasen. Nedan följer därför korta beskrivningar av övriga fyra temaområden där arbetet har kommit längre.

Skatterelaterade gränshinder – ④ Lösningssfas

I gränshinderdatabasen finns, sedan många år tillbaka, ett antal olika gränshinder med koppling till skatteområdet⁸ och temaområdet täcker flera olika problemställningar. Gränshinderrådet har startat med att prioritera ett särskilt projekt som rör mobilitet

⁷ Metoden indikerar status på Gränshinderrådets arbete med temaområdet och sammanfaller därför inte nödvändigtvis helt med sektorernas status på sitt arbete inom området.

⁸ Gränshinder nr. 21–032, nr. 20–030, nr. 20–029, nr. 17–006, nr. 15–005, nr. 14–177, nr. 14–156, nr. 14–066, nr. 14–062, nr. 14–056, nr. 14–054

och arbetsmarknaden post-corona med fokus på förenkling av nordisk skattelagstiftning.

Projektet grundar sig i de skatterelaterade utmaningar som aktualiserades under coronakrisen i samband med ofrivilligt hemarbete. Rapporten [Strategisk genomlysning – Nordisk civil beredskap](#), lyfter exempelvis fram behovet av reformer av regelverk gällande bland annat beskattning för att bättre passa för gränsregioner och nordiska pendlare. "Det nya normala", oavsett om det råder kristid eller normalläge i Norden, innebär att både arbetstagare och arbetsgivare kräver att arbete sker i ökad utsträckning i hemmet. Samtidigt är nuvarande skatteavtal och skatteregler är inte anpassade efter hur arbetsmarknaden ser ut idag och många av de administrativa och ekonomiska utmaningar som hemarbete medförde för gränspendlare, arbetsgivare och myndigheter under pandemin kvarstår därför.

Projektets syfte är att föreslå förenklingar i det nordiska skatteavtalet, bilaterala avtal och annan skattelagstiftning. Projektet tar sin utgångspunkt både ur arbetsgivar- och arbetstagarperspektivet med fokus på att främja mobiliteten mellan de nordiska länderna.

Projektet genomförs i samarbete med Nordiska rådets Gränshindergrupp. Projektet är tvärsektorielt och i referensgruppen ingår även seniorrådgivare från arbetsmarknadssektorn och finanssektorn.

En analys har utarbetats av Resonans Nordic och KPMG, och Gränshinderrådets medlemmar har genomfört dialogmöten eller motsvarande med arbetsmarknadens parter i de nordiska länderna. Analysen kommer att lanseras i september 2023.

Erkännande av yrkeskvalifikationer – ④ Lösningsfas

Arbetet med temaområdet har kommit långt, utifrån det arbete som gjorts hos arbetsmarknads- respektive utbildningssektorn på Nordiska ministerrådet samt inom ramen för Nordiska rådets projekt om attraktiva yrkesutbildningar. Temaområdet har sitt ursprung i gränshindret [Erkännande av yrkeskvalifikationer](#) och Gränshinderrådet har bidragit på olika sätt i de projekt som har genomförts.

Utifrån en kartläggning av branschreglerade hinder för mobilitet från 2020 initierade Ministerrådet för arbetsliv (MR-A) 2022 ett internt projekt i samarbete med Ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) med syfte att lösa sex specifika branschreglerade hinder för mobilitet. I projektets slutrapport konstaterades att hindren främst handlar om oklar eller brist på information, och att tre av hindren helt har lösts med en informationsinsats, medan en har delvis lösts. En intensifierad dialog mellan respektive parter i området har inletts i syfte att lösa de hinder som kvarstår.

Ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-U) tillsatte 2021 en *ad hoc*-grupp om erkännande av yrkesutbildningsbehörighet för att undersöka möjligheterna till ett närmare nordiskt samarbete på området och säkerställa ett rättvist och enkelt erkännande av denna typ av meriter. Gruppen har levererat en slutrapport, "[Recognition of vocational education and training in the Nordic countries](#)", det fortsatta arbetet med rapportens rekommendationer beräknas påbörjas hösten 2023.

Utöver detta projekt har Gränshinderrådet även deltagit i Nordiska rådets projekt och rapport "[Attraktive Erhvervsuddannelser i Norden](#)" där en nordisk tankesmedja presenterat åtta initiativ för att göra yrkesutbildningar mer attraktiva och för att lösa eventuella kvarstående gränshinder kopplat till området.

Gränsregional statistik – ③ Analysfas

Upprättandet av gränsregional statistik i Norden är viktig av flera anledningar. Gränsregional statistik kan hjälpa till att identifiera gemensamma utmaningar i gränsregionerna, den kan stärka samarbetet och policyutvecklingen mellan de nordiska länderna genom att skapa en gemensam förståelse för socioekonomiska förhållanden och utvecklingstrender. Vidare kan den fungera som ett kunskapsunderlag för nationella och regionala beslutsfattare inom olika politikområden.

Samarbetsministrarna har avsatt 1 miljon danska kronor via Gränshinderrådets budget för lanseringen av en större satsning på området 2023. Det har tidigare gjorts försök att upprätta permanent statistik inom området, men projekten har stött på betydande hinder för att nå målet. Det har bland annat uppstått juridiska utmaningar i förhållande till utbyte av mikrodata mellan de nordiska länderna samt utmaningar med att etablera en hållbar finansieringsmodell för att långsiktigt säkra produktionen av gränsregional statistik.

Danmarks Statistik har under första halvåret 2023 inlett ett nordiskt förprojekt där man, i samarbete med övriga nordiska statistikbyråer, undersökte möjligheterna att upprätta permanent gränsregional statistik för hela Norden. Projektet är tvärsektorielt och finansieras, förutom av Gränshinderrådet, även av Arbetsmarknadssektorn. Syftet med förprojektet är att undersöka om det är realistiskt att initiera ytterligare en satsning på området med fokus på att finna en långsiktig lösningsmodell, långsiktig organisation och en långsiktig finansieringsmodell.

De nordiska statistikmyndigheterna förväntas utifrån detta förprojekt ansöka hos Nordiska ministerrådet om medel för den större satsningen på området som samarbetsministrarna har avsatt medel för.

Digitalisering – ② Researchfas

Temaområdet har sitt ursprung i gränshindret [*Digitala verktyg för att kommunicera med det offentliga fungerar inte över de nordiska gränserna*](#). Gränshinderrådets arbete, som fokuserar på faktisk tillgång till gränsöverskridande digitala tjänster för invånare och företag, är på "researchfasen". Området är komplext och då det sker många initiativ på både nordisk- och europeisk nivå är Gränshinderrådets huvudfokus för närvarande att skapa en överblick över aktuella initiativ, och därefter utarbeta en strategi för påverkansarbetet gentemot nationell nivå framöver.

På sektorsnivå arbetar MR-DIGITAL bland annat för att hitta gemensamma lösningar på de problem som invånare och företag i länderna upplever när de studerar, arbetar eller bedriver verksamhet över landsgränserna i regionen. Cross-Border Digital Services (CBDS)-programmet har fokus på digital mobilitet och gränsöverskridande digitala tjänster, och ska bidra till att förenkla gränsöverskridande kommunikation med det offentliga för de som bor och driver verksamhet i Norden och Baltikum. En central del av programmet är det nordisk-baltiska samarbetet om eID, NOBID-projektet, som är ett samarbete mellan ländernas myndigheter som ansvarar för nationella eID.

Det pågår även omfattande arbete på EU-nivå som är relevant för temaområdet. Med en gemensam digital ingång till Europa ska det bli enklare för privatpersoner och företag att använda digitala tjänster i andra EU och EES-länder. EU-förordningen Single Digital Gateway (SDG) träder i kraft i slutet av 2023. Under året har de nordiska och baltiska länderna framgångsrikt samarbetat för att förbereda implementeringen av förordningen.

NOBID-projektet arbetar dessutom inom ramen för den storskaliga piloten avseende utvecklingen av EU:s digitala identitetsplånbok, bland annat finansierad från EU-kommissionen. Genom piloterna, och resultaten av ovan nämnda projekt, tar Norden och Baltikum en ledande roll i att pilottesta EU:s digitala identitetsplånbok, samt bygger relevant expertis och infrastruktur vilket kan bidra till lösningen av det gränshinder som temaområdet bygger på.

3 Arbetet med informationsinsatserna i Norden

Nordiska ministerrådets informationstjänst [Info Norden](#) och de tre gränsregionala informationstjänsterna [Grensetjänsten Norge-Sverige](#), [Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge](#) och [Øresunddirekt](#) är helt eller delvis finansierade av Nordiska ministerrådet.

Informationstjänsterna utgör Gränshinderrådets strategiska frontlinje. De skapar trygghet i vardagen för invånare och företag som vill röra sig mellan de nordiska länderna och som behöver hjälp med gränsregionalt anpassad information om regler och hjälp med myndighetskontakter i de nordiska länderna. Detta har varit särskilt tydligt de senaste åren, både under och efter coronakrisen. Efterfrågan på informationstjänsternas kunskap är stor och deras insatser är avgörande för den inomnordiska mobiliteten.

Informationsinsatserna är även centrala för det förebyggande gränshinderarbetet. Genom att tillhandahålla gränsregionalt anpassad information om ämnen såsom skatt, socialförsäkring, arbetsmarknad och lättillgänglig information om de nordiska ländernas system möjliggör de för invånare och företag att lättare navigera sig genom olika system och minskar därmed risken för att eventuella problem ska uppstå.

I sin dagliga kontakt med privatpersoner och företag registrerar de potentiella gränshinder. De potentiella gränshindren inrapporteras därefter till Gränshinderrådets sekretariat där processen med utredning, kvalitetssäkring och dialog med ansvariga departement tar vid. De har även i uppdrag att informera om existerande gränshinder så att invånare och företag kan navigera mellan systemen.

Informationstjänsterna arbetar även aktivt med mobilitets- och integrationsfrämjande insatser i samarbete med varandra och i samarbete med olika nationella och regionala aktörer såsom nationella myndigheter, näringslivsorganisationer, intresseorganisationer. De anordnar informationsaktiviteter som seminarier, konferenser, on-linekampanjer och digital kommunikation för att belysa rörlighet i Norden, informera om nordiska och gränsöverskridande regelverk. Målgrupperna varierar mellan invånare, företag, myndigheter, organisationer, regionala aktörer, beslutsfattare och andra intressenter.

Nedan presenteras informationstjänsternas uppdrag samt relevant statistik för den aktuella perioden. Notera att Info Nordens organisation, uppdrag och statistik presenteras separat nedan eftersom deras uppdrag delvis skiljer sig från de gränsregionala informationstjänsternas och därmed inte är helt jämförbara.

Info Norden

[Info Norden](#), som är Nordiska ministerrådets informationstjänst, har i uppdrag att informera om rörlighet i Norden, samla data om gränshinder och andra mobilitetshinder, samt främja kännedom om det nordiska samarbetet.

Info Norden fyller 25 år i år och har sedan 1998 varit en nödvändig informationskälla för nordbor. Införandet av Info Norden syftade till att höja ambitionsnivån i nordiskt samarbete och säkerställa en smidig vardag för invånare och arbetstagare över nordiska gränser.

Info Nordens mål är i huvudsak att invånare ska få svar på sina frågor på Info Nordens hemsida och därifrån lotsas vidare till relevanta myndigheter. Info Nordens hemsidor finns på de officiella nordiska språken samt på engelska.

Invånare och företag kan ställa frågor eller anmäla nordiska gränshinder och andra mobilitetsproblem via webbformulär, telefon eller e-post. Info Norden fokuserar på komplexa frågor om mobilitet och nya gränshinder i kontakten med invånare, företag, myndigheter, organisationer och journalister. Info Norden analyserar och utreder potentiella hinder och har en helhetsbild av gränshinder i Norden.

Info Norden har en projektledare i Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Norge, Sverige och Åland. Info Norden tillhör de nordiska samarbetsministrarnas ansvarsområde och organisatoriskt är organisatoriskt placerad under Nordiska ministerrådets sekretariats kommunikationsavdelning.

Statistik Info Norden

	Personlig service ⁹	Externa aktiviteter ¹⁰	Webb ¹¹	Facebook	Twitter	LinkedIn
TOTALT	5 372	4 800	2 019 166	9 917	1 722	n/a

⁹ Kontakter via webbformulär, telefon, e-post, digitala möten med mera

¹⁰ Deltagare på informationsträffar/seminarier/övriga externa aktiviteter. Siffrorna som redovisas här inkluderar inte on-linekampanjer.

¹¹ Statistiken avser antalet sessioner. Statistiken för perioden 1 juli 2022 - 31 december 2022 kommer från Google Analytics. Statistiken för perioden 1 januari 2023 - 30 juni 2023 kommer från Siteimprove.

De gränsregionala informationstjänsterna

De tre gränsregionala informationstjänsterna [Grensetjänsten Norge-Sverige](#), [Gränstjänsten Sverige – Finland – Norge](#) och [Øresunddirekt](#) har, till skillnad från Info Norden, fysiska informationscenter som invånare och företag kan besöka och kontakta för att få personlig vägledning i gränsöverskridande situationer.

De gränsregionala informationstjänsterna finansieras delvis av Nordiska ministerrådet. De har liksom, Info Norden, en lång tradition bakom sig. De är organiserade på olika sätt och är av olika storlek och samtliga finansieras av olika offentliga aktörer och nationella myndigheter i olika grad.

De gränsregionala informationstjänsternas mål är att invånare och företag ska finna gränsregionalt anpassad information på hemsidorna och att de även kan få personligt anpassad vägledning vid behov. De fokuserar på komplexa frågor om mobilitet och nya gränshinder i kontakten med invånare, företag, myndigheter, organisationer och andra aktörer. De analyserar och utreder potentiella hinder och samarbetar med varandra i dessa gränsregionala frågor. Språk och målgrupper är anpassade efter de länder som informationstjänsterna hanterar och svarar för, och även om informationstjänsterna är fysiskt placerade i olika gränsregioner hanterar de frågor och ämnen som rör länderna i sin helhet.

Statistik gränsregionala informationstjänster

	Personlig service ¹²	Externa aktiviteter ¹³	Webb ¹⁴	Facebook	Twitter	LinkedIn
Grensetjänsten NO-SE	13 548	966	254 200	2 166	n/a	187
Gränstjänsten SE-FI-NO	2 937	3 354	108 000	1 300	147	58
Øresunddirekt	15 522	4 274	1 229 247	3 751	902	819
TOTALT	32 007	8 594	1 591 447	7 217	1 049	1 064

¹² Kontakter via webbformulär, telefon, e-post, digitala möten med mera

¹³ Deltagare på informationsträffar/seminarier/övriga externa aktiviteter.

¹⁴ Statistiken avser antalet sessioner.

Ditt gränsproblem – ett digitalt inrapporteringsystem

2019 tilldelade samarbetsministrarna ett belopp på 1 MDKK till de tre gränsregionala informationstjänsterna för att gemensamt utveckla ett system för en mer effektiv gemensam identifiering och inrapportering av gränshinder.

Systemet, som lanserades 2021, ska förbättra kvalitén på inrapportering av upplevda gränshinder i gränsregionerna och effektivisera det gemensamma gränshinderarbetet. Syftet är också att möjliggöra för alla i gränsregionerna, både privatpersoner, myndigheter, organisationer och företag, att på ett kundvänligt sätt digitalt rapportera in upplevda gränshinder eller andra typer av mobilitetshinder samt följa vad status med ärendet är på www.dittgransproblem.com

Totalt har 262 inrapporteringar skett sedan systemet togs i bruk, under den aktuella perioden har 54 tillkommit. Fördelning gränsregion/landsvis presenteras i tabellen nedan.

Inrapporteringar gränsregion/landsvis 1 juli 2022 – 30 juni 2023

	SE/DK	SE/FI	SE/NO	FI/NO	>2 länder	Annan kombination
Inrapporteringar	37	11	13	3	11	0

Av de inrapporterade fallen under den aktuella perioden uppger informationstjänsterna att en stor del av inrapporterade problem avser pension och skatterelaterade problem, e-legitimation, pendling, bank-och kreditvärdighet och folkbokföring. En fördelning mellan de största övergripande problemen kan ses nedan.

- Pension 15 %
- Skatterelaterade problem 13 %
- Pendling och kollektivtrafik 13 %
- E-legitimation 11 %
- Bank och kreditvärdighet 11 %
- Folkbokföring och personnummer 7 %
- Övrigt 30 %

Appendix: Sektorernas arbete med gränshinder

Gränshinderarbetet bedrivs också hos sektorerna på Nordiska ministerrådet, både vad gäller enskilda gränshinder och inom ramen för arbetet med temaområden. Arbetet med temaområden är delvis överlappande och viss information återfinns därför också i avsnitt 2. Nedan återfinns sektorernas inrapportering rörande arbetet med specifika gränshinder under perioden juli 2022 – juni 2023.

Ministerrådet för arbetsliv (MR-A)

Ytterligare krav på utfört arbete för att kunna sammanlägga arbets- och försäkringsperioder från ett annat land vid ansökan om arbetslöshetsersättning (nr. 14-090)

Norge ändrade sitt regelverk hösten 2021. Detta innebär att det inte längre är ett krav att ha arbetat i minst åtta veckor för att kunna sammanräkna arbetsperioder och tider med olika former av socialförsäkringsbidrag från ett annat EES-land när man ansöker om arbetslöshetsunderstöd. Gränshindret är därmed löst för Norges del. Sverige fastslår att gränshindret inte är aktuellt i Sverige. Frågan kan komma att lösas på EU-nivå i samband med revisionen av kapitel 6 i EU-förordningen nr. 883/2004. Danmark och Finland afventer resultatet af forhandlingerne om revision om forordning 883/04. En beskrivning av gränshindret återfinns i [gränshinderdatabasen](#).

Långa handläggningstider i EU-ärenden (nr. 14-042)

Länderna uppmanas att arbeta vidare med att korta handläggningstiderna och bevaka att handläggningstiderna inte blir längre. Det är enighet i länderna om att det är viktigt med korta handläggningstider i samband med gränsöverskridande ärenden och att handläggningstiden ska reduceras där det finns möjlighet. Detta är också kopplat till slutförandet av Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI) och ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik (ÄK-S) arbete. En beskrivning av gränshindret återfinns i [gränshinderdatabasen](#).

Ministerrådet för digitalisering (MR-DIGITAL)

Digitala verktyg för att kommunicera med det offentliga fungerar inte över de nordiska gränserna (nr. 17-010)

Cross-Border Digital Services (CBDS)-programmet har fokus på digital mobilitet och gränsöverskridande digitala tjänster, och ska bidra till att förenkla gränsöverskridande kommunikation med det offentliga för de som bor och driver verksamhet i Norden och Baltikum.

En central del av programmet är det nordisk-baltiska samarbetet om eID, NOBID-projektet. Projektet är ett samarbete mellan ländernas myndigheter som ansvarar för nationella eID. De enskilda länderna ansvarar för att göra sina nationella eID-lösningar tillgängliga för användning över nationsgränserna.

Framstegen i NOBID-projektet beror alltså på ländernas process att få sina nationella eID-lösningar godkända (notifierade) i enlighet med EU:s eIDAS förordning. Två länder har ännu inte fått sina nationella eID-lösningar godkända: Island och Finland, vars processer formellt kommer att påbörjas i Q4 2023.

Att kunna genomföra identitetsmatchning över nationsgränserna är avgörande för att medborgare i Norden och Baltikum ska kunna använda sitt eID över gränserna i regionen. Detta en fråga som under året fått stor uppmärksamhet inom CBDS-programmet. NOBID-projektet har tillsatt en arbetsgrupp med deltagare från hela regionen, och inom CBDS' finansieringsmekanism "Open Funding Mekanism" finansieras under året ett projekt med fokus på just gränsöverskridande identitetsmatchning. Projektet har ett nära samarbete med både NOBID-projektet och andra projekt inom CBDS-programmet och kommer att presentera sina resultat på en större CBDS-konferens i november 2023.

En annan fråga som är central för digital mobilitet är att tjänsterna som erbjuds faktiskt kan användas av alla invånare. NOBID-projektet har under året påbörjat ett arbete om digital inklusion i relation till eID, i tätt samarbete med andra projekt både inom och utom MR DIGITALS portfölj, och ett white paper kommer att presenteras på ovan nämnda konferens.

Med en gemensam digital ingång till Europa ska det bli enklare för privatpersoner och företag att använda digitala tjänster i andra EU och EES-länder. EU-förordningen Single Digital Gateway (SDG) träder i kraft i slutet av 2023. Under året har de nordiska och baltiska länderna framgångsrikt samarbetat inom ramen för det finskledda projektet "SDG Once Only Proof of Concept Pilot" för att förbereda implementeringen av förordningen. Det framgångsrika nordisk-baltiska samarbetet uppmärksammades även på EU-nivå i samband med att projektet deltog i ett EU-lett test av det tekniska system som ligger till grund för förordningen. Projektet avslutades i juni 2022, men en fortsättning diskuteras.

Det finska ordförandeskapsprojektet om förenklad datautväxling mellan myndigheter i regionen avslutas 2023. Under året har projektet, tillsammans med sitt systerprojekt med fokus på datautväxling i relation till studier, levererat flera delresultat. Slutresultatet, en handbok om förenklad och förbättrad datautväxling, kommer att presenteras i på konferensen i november 2023.

NOBID har under året fortsatt arbetet inom ramen för den storskaliga piloten avseende utvecklingen av EU:s digitala identitetsplånbok, bland annat finansierad från EU-kommissionen. Genom piloterna, och resultaten av ovan nämnda projekt, tar Norden och Baltikum en ledande roll i att pilottesta EU:s digitala identitetsplånbok, samt bygger relevant expertis och infrastruktur vilket kan bidra till lösningen av gränshinder 17–010. En beskrivning av gränshindret återfinns i [gränshinderdatabasen](#).

Ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S)

Flytt för institutionaliserade personer (nr. 14–014)

Gränshindret är inte löst. Arbetet pågår för att ge bättre vägledning om de befintliga myndighetskyldigheterna mellan kommunerna samt att lösa problemen lokalt mellan kommunerna. Detta kan bl.a. ske genom information om tidigare ingångna avtal och kunskapsöverföring av tidigare erfarenheter.

Under våren 2022 beställde MR-S ett analysarbete med syfte att granska hur revisionsföreslaget till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till EU-rätten. Den juridiska analysens resultat presenterades för ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik (ÄK-S) i februari 2023. ÄK-S beslutade att tillsätta en arbetsgrupp för Nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster med syfte att formulera konkreta förslag på hur konventionen antingen ska revideras eller upphävas. Arbetsgruppen fick också i uppgift att undersöka om, och i så fall hur, gränshinder kopplade till biståndskonventionen kan lösas genom revidering av konventionen. Arbetsgruppen ska presentera sitt förslag för ÄK-S senast i februari 2025. En beskrivning av gränshindret återfinns i [gränshinderdatabasen](#).

Färdtjänst för funktionshindrade (nr. 14–136) och Personlig assistent vid flytt (nr. 14–124)

Gränshindren är inte lösta. Under våren 2022 beställde MR-S ett analysarbete med syfte att granska hur revisionsföreslaget till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till EU-rätten. Den juridiska analysens resultat presenterades för ÄK-S i februari 2023. ÄK-S beslutade att tillsätta en arbetsgrupp för Nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster med syfte att formulera konkreta förslag på hur konventionen antingen ska revideras eller upphävas. Arbetsgruppen fick också i uppgift att undersöka om, och i så fall hur, gränshinder kopplade till biståndskonventionen kan lösas genom revidering av konventionen. Arbetsgruppen ska presentera sitt förslag för ÄK-S senast i februari 2025. En beskrivning av gränshindren återfinns i gränshinderdatabasen [här](#) och [här](#).

Olika krav på märkning av läkemedel och krav på språk för bipacksedel (nr. 14–124)

Gränshindret är inte löst. ÄK-S hade sitt möte i oktober 2022 i Bryssel. I mötet deltog också en representant från EU-kommissionen DG SANTE och frågan om elektroniska bipacksedlar lyftes i mötet. Vidare höll representanter från det isländska hälsoministeriet och den isländska ambassaden i Bryssel ett möte med representanter från DG SANTE i Bryssel i oktober 2022.

Vid samma möte överräckte Island en engelsk översättning av svar från de nordiska ländernas regeringar på relevanta frågor från Nordiska Rådet (2019). Den 13 december 2022 skickade isländska hälsoministern brev till DG SANTE, i syfte att följa upp efter mötet i oktober 2022.

I samband med revisionen av EU-direktiv 2001/83 behandlas en ny text: "Member State may decide that the package leaflet shall be made available on paper or electronically, or both. In the absence of such specific rules in a Member State, a paper package leaflet shall be included in the packaging of medicinal product". Ifall texten anses möjliggöra användning av enbart elektroniska bipacksedlar, och om texten blir godkänd, kommer hindret betraktas som löst. En beskrivning av gränshindret återfinns i [gränshinderdatabasen](#).

Ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) samt MR-A Erkännande av yrkeskvalifikationer (nr. 14–122)

Med afsæt i en kortlægning af brancheregulerede barrierer for mobilitet fra 2020 igangsatte Ministerråd for Arbejdsliv (MR-A) i 2022 i samarbejde med Ministerråd for Uddannelse og Forskning (MR-U) et projekt med henblik på at løse 6 specifikke brancheregulerede hindringer for mobilitet.

Projektet blev gennemført af Resonans Nordic og afsluttet i november 2022. I projektets slutrapport blev det konstateret, at barriererne især handler om uklar eller manglende information, og at tre af hindringerne er helt løst med en informationsindsats, mens en er blevet delvist løst. En intensiveret dialog mellem de respektive parter på området er iværksat med henblik på at løse de øvrige resterende barrierer.

I 2021 nedsatte Embedsmandskomiteen for Uddannelse og Forskning (EK-U) en ad hoc-gruppe om anerkendelse af erhvervsfaglige uddannelseskvalifikationer for at undersøge mulighederne for et tættere nordisk samarbejde på området og sikre fair og enkel anerkendelse af denne type kvalifikationer. Gruppens afsluttende rapport Recognition of vocational education and training in the Nordic countries publiceredes i maj 2023 og et videre arbejde med rapportens anbefalinger forventes igangsat i efteråret 2023. En beskrivning af gränshindret återfinns i [gränshinderdatabasen](#).

Ministerrådet för hållbar tillväxt (MR-Tillväxt) Olika byggbestämmelser (nr. 14–076)

Det Nordisk bolig- og byggeriministermøde, der skulle være afholdt i Norge d. 8/11 2022, blev aflyst pga. for få tilmeldte ministre. Dermed blev den fælles nordiske erklæring vedrørende bæredygtigt byggeri udskudt til 2023.

D. 23/3 2023 blev der afholdt et [seminar](#) i Oslo om harmonisering af byggereglerne i Norden. Dette var arrangeret af Svinesund Komiteen, Association of European Border Regions og Nordisk Ministerråd. Seminaret havde deltagelse af både nordiske myndigheder og virksomheder. På seminaret var der oplæg fra medlemmer af den Nordiske

Styregruppe for harmonisering af byggeregler. Præsentationer og artikel fra seminaret ligger online [her](#).

D. 25/5 2023 afholdte den nordiske styregruppe for harmonisering af byggeregler et styregruppemøde. Gruppen diskuterede anbefalingerne fra seminaret i marts. Styregruppen var enige om at niveauet for harmonisering mellem de Nordiske lande har været afprøvet og diskuteret ved flere lejligheder i styregruppe og på ministermøder. Generelt er styregruppen åben overfor harmonisering af byggeregulativerne i Norden, men arbejdet bør være fokuseret på ny regulering, EU, klima, bæredygtighed og energi. En række af de anbefalinger der nævnes i rapporten fra seminaret, er emner der allerede er taget op i styregruppen.

Styregruppen diskuterede også Eurocodes og blev enige om vigtigheden i at inddrage de nordiske standardiseringsinstitutioner og faciliterer et samarbejde mellem disse institutioner i dette arbejde. Ministererklæringen "Low Carbon Construction and Circular Principles in the Construction Sector", blev diskuteret sammen med 'Roadmap for Harmonisation of Nordic Building Regulations concerning Climate Emissions' – et roadmap der udarbejdes i arbejdsplan 1 i Nordic Sustainable Construction programmet. En beskrivelse af grænshindret återfinns i [gränshinderdatabasen](#).